

Szczupłe ramy arytykułu nie pozwoliły na pełniejsze i bardziej szczegółowe opracowanie tak bogatej działalności.

2) Umiejętnie i owocnie współpracował jako sekretarz u boku czterech kolejnych przewodniczących Komisji przez prawie 30 lat. Jest to najlepszy dowód zaufania, jakim darzył go Episkopat Polski, doceniając jego kompetencje i zasługi na polu liturgicznym. Taktownie, ale stanowczo realizował linię polskiego modelu wprowadzania posoborowej odnowy liturgicznej. Zwłaszcza w początkowym okresie, kiedy jeszcze niewiele było specjalistów w dziedzinie liturgii, na wyraźne polecenie kard. Wyszyńskiego pewne prace wykonywał wolniej sam, przez co narażał się na krytykę niektórych środowisk.

3) Niewątpliwym dziełem życia o. Franciszka Małaczyńskiego pozostaną prawie wszystkie posoborowe księgi liturgiczne w języku polskim, przez niego w znacznym stopniu przetłumaczone, w całości zredagowane i przygotowane do druku, oraz pod jego kierunkiem wydane. Jakość przekładów i szata graficzna ksiąg została zasadniczo przyjęta pozytywnie. Polskie księgi liturgiczne w niczym nie ustępują zagranicznym, a w niejednym je przewyższają. Są one świadectwem rzadkiej umiejętności i znajomości sztuki edytorskiej tego rodzaju ksiąg.

4) Osobnego opracowania wymaga wpływ sekretarza na tworzenie się najpierw zreformowanych wydań typicznych ksiąg łacińskich, a następnie na ich adaptację i dostosowanie do warunków polskich w długim i trudnym procesie ich tłumaczenia. Każda księga wymagałaby odrębnego studium w oparciu o archiwalia rzymskie i krajowe Komisji Liturgicznej Episkopatu.

Opole

KS. HELMUT SOBECZKO

Ks. Józef Wacław Boguniowski SDS

ZJAZDY LITURGISTÓW OBSZARU JĘZYKA NIEMIECKIEGO (AKL) W LATACH 1964—1988

Niniejszym przedstawia się wykaz zjazdów wykładowców liturgiki obszaru języka niemieckiego (AKL - Arbeitsgemeinschaft der katholischen Liturgiker des deutschen Sprachgebiets), w skład którego wchodzi kraje RFN, NRD, Austria i Szwajcaria, a od roku 1976 także Holandia. W tych zjazdach w charakterze gości biorą udział również liturgiści z Czechosłowacji, Jugosławii, Polski i Węgier.

Od roku 1964 do 1988 odbyło się w sumie czternaście zjazdów. Wiadomości o nich zaczerpnięto przede wszystkim z czasopism: *Gottesdienst* (GD) oraz *Liturgisches Jahrbuch* (LJ).

1. Zjazd w Mainz, od dnia 20 do 24 IV 1964 r.
Temat: *Śłużba boża po Soborze Watykańskim II*.
Poruszono zagadnienia ogólne oraz szczegółowe, jak np. liturgię uświęcenia czasu. Zjazd ogłosił trzy rezolucje. Referaty opublikowano w książce pt. *Gottesdienst nach dem Konzil*, Mainz, Grünewald—Verlag.
2. Zjazd w Monachium, od dnia 28 do 31 III 1967 r.
Temat: *Reforma studiów liturgiki na wyższych uczelniach katolickich*.
Rozważano między innymi zakres, charakter materiału oraz ilość godzin wykładów z liturgiki. Opracowane sugestie i polecenia przez komisję roboczą skierowano do komisji ds studiów przy episkopatach języka niemieckiego. Nie stwierdzono opublikowania sześciu referatów.
3. Zjazd w Chur, od dnia 23 do 28 IX 1968 r.
Temat: *Święcenia kapłańskie*.
W siedmiu referatach omówiono wszechstronnie temat oraz uchwalono jednogłośnie rezolucję o zniesieniu dotychczasowych „Ordines Minores”, którą skierowano do Kongregacji ds Sakramentów św., do komisji reformy KPK oraz do sekretariatów konferencji biskupów języka niemieckiego. Nie można było znaleźć publikacji odczytów.
4. Zjazd w Puchberg / Wels, od dnia 22 do 27 IX 1969 r.
Temat: *Sprawowanie liturgii*.
W związku z tematem zwrócono się do konferencji biskupów z różnymi prośbami, m.in. w sprawie nowego Ordo Missae. Nieznane są publikacje referatów.
5. Zjazd w Dulliken/Olten (Szwajcaria), od dnia 20 do 24 IX 1971 r.
Temat: *Śłużba boża w świecie sekularyzowanym*.
Omówiono go wszechstronnie w pięciu referatach, które opublikowano w LJ 22 (1972) 70—131.
6. Zjazd we Wiedniu, od dnia 18 do 22 IX 1972 r.
Temat: *Modlitwy eucharystyczne*.
Wznowiono prośbę z ostatniego zjazdu w Dulliken do konferencji biskupów języka niemieckiego o rychłe sformułowanie i dopuszczenie nowych Modlitw eucharystycznych. Na zjeździe wygłoszono pięć referatów, które opublikowano z bibliografią obszaru języka niemieckiego od 1968 r. w LJ 23 (1973) 3—66.
7. Zjazd w Seggau/Steiermark (Austria), w ostatnim tygodniu września 1974 r.
Temat: *Liturgia jako czynność komunikatywna*.
W prelekcjach uwzględniono nauki pomocnicze a referaty i dyskusje opublikowano w LJ 25 (1975) 5—67.
8. Zjazd w Heerlen (Holandia), od dnia 6 do 10 IX 1976 r.
Temat: *Liturgia dla ludu i/ albo z ludem*.
Cztery referaty opublikowano w LJ 27 (1977) 5—63, które koncentrowały się nad benedykcjami i procesjami liturgiczno-ludowymi.
9. Zjazd w Paderborn, od dnia 28 VIII do 1 IX 1978 r.
Temat: *Funkcje liturgiczne kobiety*.
Pominięto problem kapłaństwa kobiet a zastanawiano się ogólnie nad posługą liturgiczną kobiet po reformie liturgicznej Soboru Watykańskiego II. Dwa referaty wygłosiły kobiety: H. -R. Laurin i H. Pissarek-Hudelist. Referaty i bibliografię opublikowano w LJ 28 (1978) 136—178.

10. Zjazd w Morschach (Szwajcaria), od dnia 8 do 12 IX 1980 r.
Temat: *Symbol i liturgia*.
Również ten temat był rozpatrywany na różnych płaszczyznach. Referaty opublikowano w LJ 31 (1981) 9—64.
11. Zjazd w Mödling/Wiednia, od dnia 6 do 10 IX 1982.
Temat: *Liturgia a prawo*.
Pod rozwagę wzięto nie tylko KPK, lecz także prawodawstwo innych kościołów chrześcijańskich. Ten temat cieszył się wielkim zainteresowaniem u osób świeckich. Niektóre referaty zjazdu opublikowano w LJ 33 (1983) 5—67.
12. Zjazd w Trewirze, we wrześniu 1984 r.
Temat: *Stan aktualny odnowy liturgicznej*.
Temat ten opracowali pracownicy Instytutu Liturgicznego w Trewirze. Ustosunkowano się również do pytań postawionych przez Kongregację dś Kultu Bożego przewodniczącego narodowych komisji liturgicznych.
13. Zjazd w Rastatt/Baden-Baden, od dnia 22 do 26 IX 1986.
Temat: *Liturgia i liturgika dzisiaj i jutro*.
Problem przedstawiono pod kątem widzenia teologii pastoralnej, psychologii i filologii. Zwrócono także uwagę na inicjację młodzieży w służbę bożą.
14. Zjazd w Kerkrade—Rolduc (Holandia), od dnia 19 do 23 IX 1988 r.
Temat: *Liturgia a przestrzeń sakralna dzisiaj*.
Oprócz czterech referatów o charakterze ogólnym i ćwiczeń praktycznych (przeżycie przestrzeni), zaznajomiono z wytycznymi dla budowy i wyposażenia pomieszczeń sakralnych według uchwał niemieckiej konferencji biskupów.